

נספח: סיפור על הרב צבי נריה:

על ההרגשה באותם רגעים יקרים סיפר הרב נריה:

"הרצון ללמוד תורה היה כה חזק, שהייתי ממש מאושר להגיע למקום תורה. אף על פי שלא ידעתי איפה אשן, איפה אוכל – זה כלל לא הטריד אותי. הייתי מוכן לכל התנאים הקשים, וכלבד ללמוד בישיבה".

בבית המדרש פגש קבוצה של צעירים בני 13-17. שמע הישיבה הגיע לערי השדה, ובחורים מכל הסביבה הגיעו ללמוד בה. רובם היו בניס לבעלי בתים שראו בלימוד התורה ערך ראשון במעלה ועשו הכול כדי להקנות להם תורה.

הרב יהושע הורודני נשא על כתפיו את הנהגת הישיבה. הוא ייסד את הישיבה, ניהל אותה והאציל מהודו עליה. כשעלו הסובייטים לשלטון והרסו את כל מוסדות התורה לא נכנע ר' יהושע ולמרות הסכנה ריכז בבית מדרשו עשרות צעירים ממינסק ומן העיירות הקטנות.

"רבנים מערי רוסיה הפנימית היו מזדמנים למינסק. המה ראו כן תמוה. מפעל כזה בשעה זול הכינדי? הן על דעתם לא עלתה כלל שיש עוד מקום לזה. הרי הדבר כרוך בסכנת מאסר וגירוש, ומניין האומץ, ומאיכין הגבורה? בעיריהם נפלו כותלי בית המדרש ולא קמה בהם רוח להחזיקם, והנה לפנייהם מחזה פלא: 'היטו כותלי בית המדרש ליפול – גער בהם ר' יהושע' (ב"מ נ"ט)."

הלימוד בישיבה התנהל בתנאי מחתרת. התלמידים הקפידו בצאתם ובבואם על השאיות גמורה. הם הלכו זוגת זוגת, ונהרו מלקראות בחבורות גדולות. מקום בית הכנסת, סמוך לרחוב קטן ועדי, והאיים לנתוני המצב. בית המדרש היה בערת הנשים בקומה השנייה ועלו אליו במדרגות. בזמן השיעור שהתקיים לפני הצהריים, נעלו את הדלת מכפנים, ואחד החברים ישב ליד החלון והשקיף על הכניסה. מעמדה זו בחן את הבאים והשגיח שזר לא יקרב. אם חוותו של הבא העידה בו שעניין לו עם ר' יהושע, הקדים ויבא לקראתו, שאל לרצונו ותורה לו כיצד להכנס. אם נראה מישוה חשוד, השתיק את הלומדים וראש הישיבה והר"מ ירדו בסולם שהוצב במעבר צדדי שהוביל

לאולם בית הכנסת, והבחורים ישבו בחבורה בלי מלמד. לצעירים שלמדו בעצמם תורה לא נשקפה סכנה והם לא היו צפויים למאסר.

תחושת מועקה הכבירה על הצעיר כן השלוש עשרה. על מצוקתי באוהם ימים כתב: "הנני עובר ברחובות מינסק. רגש של מחנק תוקף אותי. אין אוויר לנשימה. מהכול נורף ריח 'ארום' של קומונום. ריח שנאה לתורה, לדת, ליהדות אני מהרהר בלבי (רק בלבי...) ריבונו של עולם! אינני מבקש ממך כלום, כי אם אוויר... לנשום נשימות חופשיות! הרי אני רק בחור ברוסיה שרוצה ללמוד בשעת חירום כזו, בעת שפירושים של המילים 'רוצה ללמוד' הם - מלחמה עקשנית, סבל, עוני, הסתלקות מכול החיים, מכול המתרחש מסיבי".

קשה היה להעלים מעין השלטונות את קיומה של ישיבה המונה עשרות תלמידים. כמה פעמים נתפסו בני הישיבה בשעת הלמודם והם ניצלו אך בנס. סיפר הרב נריה: "לילה אחד בחורף הפתיע אותנו קעין מטטרה יהודי, סוקניק שמו, שערך רשימה של התלמידים. חלק הצליח להתחמק והשאר נרשמו כבני העיר מינסק. הנהלת הישיבה החליטה לפזר את התלמידים בבתי הכנסת השונים עד יעבור זעם. לאחר שבע-שבעיים הורנו לתלמודנו".

העובדה שאין פוגעים בישיבה הוסיפה לרב הורודני אומץ, והוא הרחיב את גבולה והקים לה סניף בבית כנסת סמוך, "חרר שוהלי" (ר' איסר'ס חרר). הוא גם העמיד קיבוץ לבחורים מצוינים, בני 17-20 שלמדו בבית הכנסת "משכיל לאיהק". מספר פעמים נקרא להקירה בן-פ-א, הכוללת הרוסית. אמר לו שקיים הישיבה ידוע להם והוזוירוהו מפני הבאות. הם הפצירו בו להתחייב בחתימת יד לסגור את הישיבה, אך בתחבולותיו הצליח להתחמק מהתחייבות זו. שלא במקובל, זכה ליחס סלחני. ר' יהושע ידוע היה במינסק כצדיק המחלק צדקה בסתר וכל מר נפש פונה אליו ונעזר על ידו. טוב לבו, פיקחותו ופעולתו הציבורית עמדו לזכותו והקנו לו מעמד מיוחד. ההערכה הרבה שרחשו לו הגנה על הישיבה מגזרת השלטונות. יודעי דבר סיפרו שהקצין קרול, מפקד המשטרה במינסק, היה אחר ממעריציו. בילדותו, כשנתייתם קרול מאביו, עשה ר' יהושע חסד עם המשפחה וסייע לאלמנה וליתומים. האישי החליט לגמול לו חסד על חסדו ובמשך זמן רב התעלם מקיומה של הישיבה.

"שחר אורו" - הרב משה צבי נריה זצ"ל. מאת - צילה בר-אלי